

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

3. Miejscowość
BIELSKO- BIAŁA

332

1. Nazwa

DOM TKACZA

2. Czas powstania

XVIII wiek

4. Adres

ul. Jana III Sobieskiego 51

nr ewidencyjny działki 41524/ 2007

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie

powiat Bielsko-Biała

gmina Bielsko-Biała

6. Współrzędne geograficzne

N: 49° 49 '12

E: 19° 2 '7

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Bielitz (do 1918r. i od 1939-45r.)

Bielsko (1918-39r. i 1945-50r.)

Bielsko-Biała (od 1951r.)

8. Właściciel i jego adres

Województwo śląskie,
ul. Ligonja 46
Katowice

9. Użytkownik i jego adres

Muzeum Dom Tkacza- Oddział Muzeum
Okręgowego w Bielsku- Białej, ul. Jana III
Sobieskiego 51

10. Formy ochrony

Obiekt wpisany do rejestru zabytków
w dniu 31.08.1976r. pod pozycją A-100/ 76

MAPKA ORIENTACYJNA

MAPKA SYTUACYJNA

12. Historia

Tradycje domu drewnianego, w którym mieści się Muzeum Domu Tkacza, sięgają połowy wieku XVIII i od początku związane są z wytwórczością rzemieślniczą. Przez szereg lat mieściło się tu mieszkanie i warsztat sukiennika. Brak jest pełnych informacji na temat mieszkańców domu, aż do 1774 roku kiedy to właścicielami budynku była ewangelicka rodzina Bartke. W 1823 roku nieruchomości przeszła na własność rodziny Bathelt, także ewangelickich sukienników. W 1873 roku dom na skutek licytacji po zmarłym Johanie Bathelt przeszedł na własność Karla Nowaka, mistrza sukienniczego wyznania katolickiego. W 1907 roku właścicielem obiektu został Antoni Polończyk. Od tego czasu aż do II wojny światowej mieścił się tutaj warsztat szewski. W okresie powojennym budynek pełnił funkcję domu czynszowego, którego właścicielem był Wiktor Polończyk. Ostatni z właścicieli już w latach sześćdziesiątych XX wieku pragnął przekazać zabudowania miastu pod warunkiem przeznaczenia ich na cele kulturalne. Stało się tak dopiero w lipcu 1974 roku, kiedy budynek chylił się ku upadkowi. W 1980 Urząd Miasta przekazał te pomieszczenia Muzeum Okręgowemu Bielsku-Białej z przeznaczeniem na Dom Tkacza. Na początku lat osiemdziesiątych budynek rozebrano i przewieziono do skansenu w Lipowcu, gdzie krakowskie Pracownie Konserwacji Zabytków miały wykonać konserwację pozostałego materiału zabytkowego i zrekonstruować brakujące elementy. W marcu 1985 roku, w czasie prac związanych z ponownym stawianiem domu, wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła więźba dachowa, strop i częściowo stolarka okienna oraz wnętrze budynku. Prace rekonstrukcyjne rozpoczęto na nowo i dopiero 23 lipca 1992 roku obiekt udostępniono zwiedzającym pod nazwą "Muzeum Dom Tkacza- Oddział Muzeum Okręgowego w Bielsku-Białej"

13. Opis

Sytuacja- budynek wolnostojący na posesji czworobocznej usytuowanej na Górnym Przedmieściu. Dom w układzie kalenicowym, cofnięty w stosunku do pierzei ulicy, poprzedzony kamiennym murkiem oporowym. Na zapleczu podwórze.

Konstrukcja, materiał, technika- obiekt drewniany, zrębowy- zrąb surowy, niebielony, na podmurówce kamiennej, dwukondygnacyjny, w tym poddasze użytkowe, częściowo podpiwniczony. Ściany i stropy z belek drewnianych, kominy murowane z kamienia i cegły pełnej, konstrukcja dachu drewniana, dach dwuspadowy niesymetryczny, o frontowej połaci uniesionej nad gankiem. W trakcie adaptacji poddasza wykonano ocieplenie z wełny mineralnej oraz zamontowano drewniane okładziny ścienne.

Piwnica- wyłączona z użytkowania, wejście do piwnicy, z uwagi na lokalizację w jej wnętrzu przyłącza wody wraz z układem pomiarowym, przez właz w podłogę sieni drewnianymi schodami.

Stropy- drewniane, w izbach belkowe.

Więźba dachowa- drewniana, krokwiowo-płatwiowa.

Pokrycie dachu- gont drewniany.

Posadzki, podłogi- podłoga drewniana, na legarach.

Schody zewnętrzne- murowane, kamienne stopnie.

wewnętrzne-schody drewniane, zabiegowe drabiniaste o szerokości 0,95 m w świetle.

Drzwi zewnętrzne- wejście główne od strony ul. Sobieskiego, drzwi drewniane o szerokości 1,19 m, stolarka klepkowa, jednoskrzydłowa, z kierunkiem otwierania do wewnątrz. Drugie wyjście od strony południowej, przez drzwi o szerokości 0,99 m, z kierunkiem otwierania do wewnątrz.

Stolarka okienna- drewniana, dwuskrzydłowa, bez ślemienia, ośmiokwaterowa

Wnętrze - budynek podzielony jest sienią na dwie zasadnicze części: warsztatową - znajdującą się po wschodniej stronie od wejścia głównego budynku, oraz mieszkalną- po zachodniej stronie. Największe z pomieszczeń to warsztat. Z warsztatu przez frontową część sieni prowadzi droga do kuchni. Obok niej znajduje się sypialnia, spełniająca zarazem funkcję pokoju reprezentacyjnego. Na strych prowadzą schody usytuowane po prawej stronie sieni zaraz obok głównego wejścia. W planach jest stworzenie na strychu muzealnej przestrzeni.

Elewacja północna- Pierwsza kondygnacja siedmioosiowa, w drugiej kondygnacji ganek biegnący przez całą szerokość budynku. Balustrada pełna. Dach podparty drewnianymi słupkami.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
1100 m ³	264 m ²	mieszkalno- produkcyjne	usługowe- muzeum
18. Stan zachowania		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
<ul style="list-style-type: none"> Fundamenty- stan dobry Ściany zewnętrzne- stan dobry Ściany wewnętrzne- stan dobry, widoczne zawilgocenia na ścianie w sypialni Sklepienia, stropy- stan dobry, ze względu na zaadaptowanie strychu na cele użytkowe dodano belki wzmacniające strop Konstrukcja dachu- stan dobry- w 2012 roku planowany remont dachu obejmujący naprawę kominów, częściową wymianę gontu Wyposażenie i instalacje- stan bardzo dobry 		<p>Chronić w obecnym stanie i charakterze, z zachowaniem obecnej funkcji. Prace remontowe prowadzić pod nadzorem konserwatorskim.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- „Muzeum w Bielsku-Białej Dom Tkacza”- Elżbieta Teresa Filip, Bielsko-Biała 2004
- http://www.muzeum.bielsko.pl/www/strona.php?jezyk=pl&tresc=str_domt

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, pod kierunkiem mgr inż. arch. Ewy Caban, Maj 2012 *Paulina Herberg*
Anna Jeleśniańska

plany, rysunki Paulina Herberg, Anna Jeleśniańska, Maj 2012 *Paulina Herberg*
Anna Jeleśniańska

fotografie Paulina Herberg, Anna Jeleśniańska, Maj 2012 *Paulina Herberg*
Anna Jeleśniańska

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

- <http://maps.geoportal.gov.pl/webclient/>

26. Załączniki

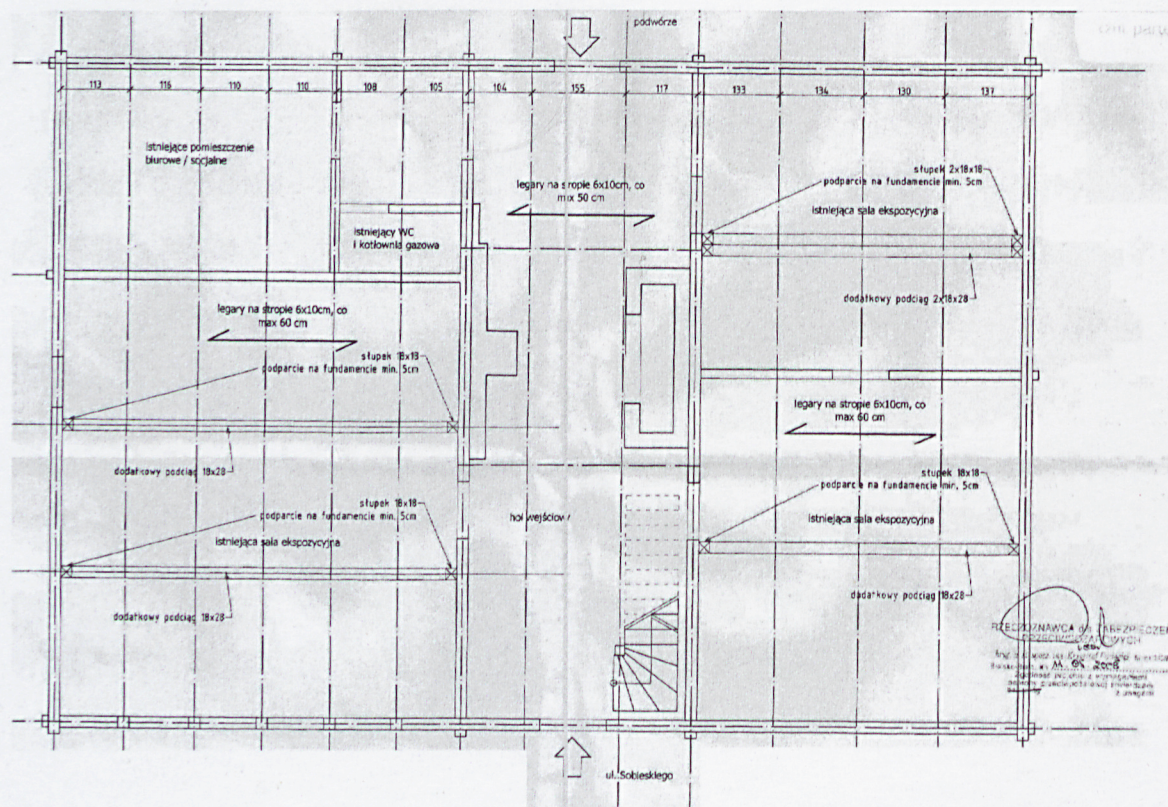
1. Rzut budynku
2. Kontynuacja punktu 13
3. Dokumentacja fotograficzna
4. Dokumentacja fotograficzna
5. Dokumentacja fotograficzna
6. Dokumentacja fotograficzna
7. Dokumentacja fotograficzna
8. Dokumentacja fotograficzna
9. Dokumentacja fotograficzna
10. Dokumentacja fotograficzna

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Rzut budynku
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ**Nr 2**

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabudku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Kontynuacja punktu 13.
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Elewacja południowa- jednokondygnacyjna, sześćoosiowa.

Elewacja zachodnia- budynek podzielony daszkiem gontowym na dwie kondygnacje, pierwsza kondygnacja pozbawiona otworów okiennych, druga kondygnacja czteroosiowa. Partia szczytu odeskowana.

Elewacja wschodnia- budynek podzielony daszkiem gontowym na dwie kondygnacje, pierwsza kondygnacja dwuosiowa, druga kondygnacja czteroosiowa. Partia szczytu odeskowana

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 3

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Fundament

Ganek fasady północnej

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Drzwi wejściowe

Detal drzwi wejściowych

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 5

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Ganek

Słupek podtrzymujący dach

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 6

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Piec kaflowy w sypialni

Piec kaflowy w kuchni

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 7

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Okno

Drzwi wewnętrzne

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 8

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Główne wejście

Schody

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 9

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Konstrukcja poddasza

Konstrukcja poddasza

Opracowanie załącznika: 14.05.2012 r. Anna Jeleśniańska, Paulina Herberg
(data i podpis)

1. Miejscowość	Bielsko- Biała	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DOM TKACZA Ul. Jana III Sobieskiego 51	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Bielsko- Biała		
3. Powiat	Bielsko- Biała		
4. Województwo	śląskie		

Widok ściany zewnętrznej

Widok ściany wewnętrznej